

УДК 378.4:81'244.376.777

**Дискусія як інтерактивний засіб активізації пізнавальної діяльності
студентів мовних спеціальностей у вищій школі
(на матеріалі іспанської мови)**

Орлова Г. Г.

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

У статті проаналізовано проблеми та особливості проведення навчальних дискусій у рамках впровадження інтерактивної методики у викладанні іноземних мов студентам мовних спеціальностей у вишах. Розглянуто поняття методу дискусії у контексті формування міжкультурної компетенції у процесі навчання.

Ключові слова: *міжкультурна компетенція, комунікативна компетенція, інтерактивний підхід, метод дискусії, викладання іноземних мов у вищій школі.*

Сучасний етап міжнародних зв'язків різних країн, вихід у європейський та світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії вимагають радикальних змін у галузі навчання іноземних мов, статус яких у нашій країні постійно зростає. Іноземна мова стає важливим засобом міжкультурного спілкування, вимагає новий рівень володіння нею, тим самими актуалізуючи впровадження нових підходів до формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх спеціалістів з даної галузі, адже робота з інформацією на будь-якій мові вимагає формування певних інтелектуальних

умінь: вміння аналізувати інформацію, відбирати необхідні факти, вибудовуючи їх у логічній послідовності, вміння висувати аргументи і контраргументи. Як правило, починаючи працювати за спеціальністю, при спілкуванні зі своїми іноземними колегами молодий спеціаліст стикається з необхідністю вирішення проблем теоретичної та практичної значущості, що вимагають, вміння чітко сформулювати цю думку усно або письмово на іноземній мові.

Зважаючи на це, останнім часом у методиці викладання іноземних мов спостерігається тенденція до застосування інтерактивного навчання, суть якого полягає в тому, що навчальний процес перебуває в постійній колективній взаємодії всіх учасників. Сам термін «інтерактивна педагогіка» відносно новий: його ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц, зазначивши, що предметом такого способу навчання є організація цілеспрямованого взаємовпливу і взаємодії учасників педагогічного процесу. М. В. Кларін, вивчаючи цю проблему вже у 1995 р., у своїх дослідженнях стверджує, що рушійною силою такого «навчання-взаємодії», в рамках сучасних підходів до вивчення іноземних мов, є метод дискусії, що знаходить все більше практичного застосування при професійно-орієнтованому викладанні, головним чином тому, що він дозволяє органічно інтегрувати знання студентів з різних областей при вирішенні певної проблеми, та дає можливість застосувати мовні знання та навички на практиці, генеруючи при цьому нові ідеї [5, с. 25-35]. Такі дослідники, як Л. Виготський та С. Рубінштейн доводили, що інтелектуальний ріст є продуктом не тільки внутрішніх, але і зовнішніх, соціальних процесів, тобто більш високий рівень мислення виникає із спілкування, або діалогу між людьми. Тобто при

спільній постановці та обговоренні ідей студенти виходять на новий рівень мислення, значно переважаючи можливості окремих індивідумів.

Маємо зауважити, що дискусія, як один із методів інтерактивного навчання, у порівнянні з звичайною організацією заняття має ряд переваг у більшості аспектів, таких як активізація знань, засвоєння мовного матеріалу та мотивація. Доцільність використання методу дискусії може проілюструвати наступна порівняльна таблиця 1.1:

Таблиця 1.1. Порівняльна характеристика методу дискусії

Характеристики	Звичайне заняття	Дискусія
Хто більше розмовляє	Викладач дві треті часу	Студенти половину заняття чи більше
Типова поведінка	Питання - відповідь Викладач питає Студент відповідає Викладач оцінює	Змішаний обмін питаннями та відповідями викладача та студентів, відповіді не оцінюються. оцінюється лише активність.
Обмін репліками	Багаторазовий, чіткі короткі репліки	Більш повільний, репліки більші, сповнені змісту.
Питання	Важливе не питання, а знання студентами відповіді.	Важлива суть питання.
Відповідь	Оцінюється як вірна або невірна. Є єдина правильна відповідь для усіх студентів.	Немає єдиної правильної відповіді, оцінка позиціонується як «згоден\ незгоден».
Оцінювання	«Вірно\невірно» Тільки вчителем.	«Згоден\незгоден» Студентами та вчителем.

Організація навчального процесу на основі дискусії орієнтована на реалізацію активного навчання, націленого на формування міжкультурної комунікативної компетенції, актуалізацію та організацію досвіду. До характерних ознак методу належить: групова робота учасників; відповідна організація місця та часу роботи; інтеракція, активне спілкування учасників у процесі роботи; вербальне спілкування як основна форма взаємодії в процесі дискусії; упорядкований обмін думками на основі самоорганізації учасників; спрямованість на досягнення навчальних цілей [5, с. 25-35].

В цілому, дискусія використовується у навчанні іноземної мови і як метод, і як форма, тобто може проводитися в рамках певного заняття, будучи його елементом. У світовому педагогічному досвіді набули поширення такі форми дискусії, як: *круглий стіл-бесіда*, в якій приймає участь невелика група студентів, разом з викладачем, (зазвичай близько 5 чоловік), під час якої відбувається обмін думками; *засідання експертної групи*, або «панельна дискусія», де обговорюється намічена проблема певними, заздалегідь призначеними, учасниками групи (4-6 учасників), а потім вони викладають свої позиції всієї аудиторії; *форум-обговорення*, що є засіданням експертної групи, в ході якого ця група обмінюється думками з аудиторією (групою); *симпозіум* – більш формалізоване обговорення, в ході якого учасники виступають з повідомленнями, представляючи свою точку зору, після чого відповідають на запитання викладача та одногрупників; *дебати* – формалізоване обговорення, побудоване на основі заздалегідь фіксованих виступів учасників - представників двох, команд-суперників, що представляють протилежні ідеї - і спростувань; «*судове засідання*» – обговорення, що імітує судовий розгляд; «*техніка акваріума*» – особливий варіант організації обговорення, при якому, після нетривалого групового обміну думками, по

одному представнику від команди беруть участь у публічній дискусії, члени команди можуть допомагати своєму представнику порадами, переданими в записках або під час тайм-ауту; «мозковий штурм» - обговорення, при якому учасникам пропонують висловлювати якомога більшу кількість варіантів рішення. Потім із загального числа висловлених ідей відбирають найбільш вдалі, які можуть бути використані на практиці. Мозковий штурм є найбільш вживаною формою дискусії у рамках сучасного інтерактивного навчання [1, с. 176]. Маємо зауважити, що метод дискусії, як засіб формування міжкультурної компетенції, найбільш вдало застосовується у сучасній педагогічній практиці викладачів вищої школи саме при роботі з лексичним аспектом навчання під час формування іншомовної комунікативної компетенції, тому що має у ньому широкі можливості використання різних форм даного прийому. При викладанні граматичного або фонетичного матеріалу дискусія не є особливо вдалою, тому що специфіка цих мовних аспектів не дозволяє набути значного розвитку, не пропонує широких тем та проблем для обговорення.

Впровадження методу дискусії у контексті викладання іноземних мов у сучасних вишах потребує попередньої підготовки та певної технології опрацювання. Пропонуємо приклад використання такої технології на матеріалі заняття з іспанської мови як основної для студентів 4 курсу, тема **“El sistema educativo Español”**:

1. Проведення дискусії необхідно починати з постановки конкретного дискусійного питання: *«Los problemas de la Universidad española»*.

2. Далі слід об'єднати студентів у пари, а потім у четвірки, кожній четвірці дається на розгляд певна проблема:

a) (перша четвірка) *¿Es endogamia una lacra o ventaja de la Universidad española?*

b) (друга четвірка) *¿Es la educación a distancia el decaimiento o desarrollo?*

Одна пара четвірки повинна обґрунтувати одну позицію, інша – протилежну, з подальшим обґрунтуванням одне одному своєї точки зору. Дається час на підготовку аргументів.

3. Коли час, відведений на підготовку минає, студенти вступають у дебати, послідовно викладаючи свої аргументи, та намагаючись спростувати думку опозиції.

4. По завершенню дискусії необхідно прийти до конкретного висновку: *“Entonces, se ve claramente, que estos problemas son bastante discutibles, ya que contienen en si muchas contraponencias, pero es razonable confirmar; que cede uno de ellos puede tanto empeorar el sistema educativo, como y mejorarla, hay que solamente saber utilizarles con beneficio.”*

5. Надалі студентам пропонується така форма роботи, як вільна дискусія, на тему *“Problemas más destacadas de la formación en España”*, де кожен має висловити свою думку, спростувати ствердження одногрупників, та запропонувати певне рішення проблем. Наприкінці заняття робляться висновки у залежності з висловленими студентами ідеями.

Таким чином на одному занятті з лексичної теми **“El sistema educativo Español”**, було використано дві форми дискусійного методу: різновид «панельної дискусії», та мозковий штурм, що доводить доцільність, широку палітру можливостей використання та комбінування методу дискусії при навчанні іспанської мови у вищих навчальних закладах, особливо у викладанні лексичного аспекту, адже він є найбагатшим з точки зору формування міжкультурної компетенції у студентів.

Таким чином, дискусія є одним із найважливіших методів інтерактивного підходу у навчанні, що є доцільним насамперед для актуалізації знань та є рушійною силою у формуванні міжкультурної іншомовної компетенції, та являється важливим засобом пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання. Найбільш значними перевагами використання даного методу є той факт, що він сприяє розвитку критичного мислення

студентів, дає можливість визначити власну позицію, формує навички відстоювати свою думку та, особливо, поглиблює культурні знання з обговорюваної проблеми, що повністю відповідає завданням сучасної вищої школи. Сучасна дидактика та педагогічний досвід визнають велику освітню і виховну цінність дискусій, та безперечну доцільність використання такої методики у процесі формування міжкультурної мовної компетенції студентів.

Список літератури

1. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии / М.В. Кларин. – Рига: НПЦ «Эксперимент», 1995. – 176 с.
2. Морозова И.Г. Использование дискуссии на занятиях иностранного языка в рамках проблемного обучения при подготовке современных специалистов / И.Г. Морозова // Иностранные языки. Теория и практика. – 2010. – №1. – С. 25-35

Орлова А. Г. Дискуссия как интерактивный способ активизации познавательной деятельности студентов языковых специальностей в высшей школе (на материале испанского языка) // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации» – 2014. – Том 27 (66). № 1. Ч.1 – С. 199-202

В статье проанализированы проблемы и особенности проведения учебных дискуссий в рамках внедрения интерактивной методики в преподавании иностранных языков студентам языковых специальностей в вузах. Рассмотрено понятие метода дискуссии в контексте формирования межкультурной компетенции в процессе обучения.

Ключевые слова: межкультурная компетенция, коммуникативная компетенция, интерактивный подход, метод дискуссии, преподавание иностранных языков в высшей школе.

Orlova H. Discussion as an interactive approach to enhance the cognitive activity of language students department in universities (based on the Spanish language) // Scientific Notes of Taurida V. I. Vernadsky National University. – Series: Philology. Social communications. – 2014. – Vol. 27 (66). No 1.1 – P.199-202

The author of this article analyzes the problems and peculiarities of educational discussions in the introduction of interactive methods of teaching foreign languages to students of language students department in universities. There was considered the concept of the method of discussion in the context of the formation of intercultural competence in the learning process.

Keywords: intercultural competence, communicative competence, interactive method, discussion method, teaching of foreign languages in the university.

Поступила до редакції 11.05. 2014 р.